

Warszawa, 7 czerwca 2018 r.

BAS-WAPM-1416/18
TRYB PILNY

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisijnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Andrzej Matusiewicz)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

- a) Projekt przewiduje zmiany następujących aktów prawnych:
- b) ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, ze zm.; dalej: k.w.);
- c) ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186, ze zm.; dalej: u.u.i.);
- d) ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130; dalej: u.z.u.)

Nowelizacja k.w. przewiduje m.in. zakaz zarządzania wyborów do organów jednostek pomocniczych gmin i wyborów do organów jednostek niższego rzędu oraz referendów lokalnych w dniu, w którym zarządzono wybory do Sejmu, Senatu, Parlamentu Europejskiego i organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Projekt wprowadza określone wyjątki od wspomnianego zakazu (nie dotyczy on w szczególności wyborów do rad dzielnic m.st. Warszawy) (dodawany art. 9a k.w.).

Projekt zakłada ponadto uchylenie przepisów dotyczących prowadzenia w trakcie głosowań transmisji z lokalu wyborczego za pośrednictwem publicznie dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych (uchylane § 7-8 i § 10 w art. 52 k.w.).

Proponowana ustawa rozszerza katalog zadań Państwowej Komisji Wyborczej (dalej: PKW) w sprawach związanych z przeprowadzaniem wyborów. Zgodnie z projektem PKW będzie zobowiązana do prowadzenia wykazu osób, wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a u.u.i. Ponadto, PKW będzie udostępniała dane tych osób komisjom wyborczym rejestrującym listy kandydatów i kandydatów (dodawany pkt 2a w art. 160 § 1 k.w.).

Projekt modyfikuje zasady powoływania urzędników wyborczych. Szef Krajowego Biura Wyborczego będzie mógł powołać wspomnianych urzędników spośród posiadających wykształcenie wyższe: a) pracowników urzędów obsługujących organy administracji rządowej, samorządowej lub jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych; b) innych osób mających co najmniej 5-letni staż pracy we wspomnianych urzędach lub jednostkach (dodawana przesłanka) (zmieniany art. 191c § 1 k.w.). Ponadto, nowelizacja przewiduje, że w przypadku wystąpienia zagrożenia zapewnienia sprawnego funkcjonowania obwodowych komisji wyborczych Szef Krajowego Biura Wyborczego będzie mógł powierzyć, nie dłużej niż na czas wyborów, wykonywanie funkcji urzędnika wyborczego osobie, która nie spełnia wymogu określonego w art. 191b § 1 zdanie drugie (zakaz wykonywania przez urzędnika wyborczego swojej funkcji w gminie, na obszarze której ma miejsce zatrudnienia) lub § 2 k.w. (zakaz pełnienia funkcji urzędnika wyborczego przez osobę ujętą w stałym rejestrze wyborców objętym zakresem działania tego urzędnika) (dodawany art. 191ca k.w.).

Zgodnie z dodawanym art. 21i u.u.i. prezes sądu niezwłocznie przesyła do PKW prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawem oświadczenia lustracyjnego (w celu ujęcia danych tej osoby w wykazie osób, wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności).

Proponowane zmiany u.z.u. dotyczą postępowania w sprawie wniesienia skargi do PKW na postanowienie komisarza wyborczego w sprawach okręgów wyborczych. Zgodnie z nowelizacją na postanowienie PKW będzie przysługiwało prawo wniesienia skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego (zmieniany art. 5 pkt 110 u.z.u.). Zgodnie z treścią obowiązującego przepisu u.z.u. na postanowienie PKW będzie przysługiwało prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego, zaś od orzeczenia sądu administracyjnego będzie przysługiwało prawo wniesienia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Projekt zawiera przepisy przejściowe dotyczące postępowań w sprawach ze skarg na postanowienia PKW niezakończonych przed wejściem w życie analizowanego aktu (art. 4 i art. 5 projektu).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 3 pkt 1 projektu, który wejdzie w życie 1 stycznia 2019 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo Unii Europejskiej określa problematykę realizacji praw wyborczych obywateli UE w wyborach lokalnych oraz w wyborach do Parlamentu Europejskiego w art. 22 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz w dwóch dyrektywach wydanych w wykonaniu tego przepisu. Wspomniane regulacje to dyrektywa Rady 94/80/WE z dnia 19 grudnia 1994 r. ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. UE L 368 z 31.12.1994, s. 38; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdział 20, tom 1, s. 12, ze zm.; dalej: dyrektywa 94/80/WE) i dyrektywa Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 r. ustanawiająca szczegółowe warunki wykonywania prawa głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii mających miejsce zamieszkania w Państwie Członkowskim, którego nie są obywatelami (Dz. Urz. UE L 329 z 30.12.1993, s. 34; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdział 20, tom 1, s. 7, ze zm.; dalej: dyrektywa 93/109/WE).

W odniesieniu do kwestii ochrony danych osobowych art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) stanowi, że każda osoba ma prawo do ochrony danych jej dotyczących. Zasada ta ujęta została także w art. 8 Karty praw podstawowych UE (dalej: Karta), który stanowi ponadto, że dane osobowe muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Zgodnie z tym przepisem każdy ma prawo dostępu do zebranych danych, które go dotyczą, i prawo do dokonania ich sprostowania.

Zasady postępowania z danymi osobowymi szczegółowo określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 4.5.2016, s. 1; dalej: rozporządzenie (UE) 2016/679). Rozporządzenie (UE) 2016/679 ustanawia przepisy o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych oraz przepisy o swobodnym przepływie danych osobowych (art. 1).

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Zarówno dyrektywa 94/80/WE, jak i dyrektywa 93/109/WE nie regulują kwestii zawartych w analizowanym projekcie.

Biorąc pod uwagę treść projektu proponowana regulacja wymaga w szczególności oceny w świetle postanowień rozporządzenia (UE) 2016/679.

Odnosząc się do problematyki transmisji i udostępniania danych należy uznać, że art. 2 pkt 2 projektu, przewidujący uchylenie § 7-8 i § 10 w art. 52 k.w. (dotyczących prowadzenia w trakcie głosowań transmisji z lokalu wyborczego za pośrednictwem publicznie dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych), nie jest sprzeczny z przepisami rozporządzenia (UE) 2016/679.

Ponadto, dodawany pkt 2a w art. 160 § 1 k.w. (przewidujący prowadzenie przez PKW wykazu osób, wobec których wydano, w toku postępowania lustracyjnego, prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, jak również określający obowiązek udostępniania tych danych osobowym komisjom wyborczym) nie jest sprzeczny z przepisami rozporządzenia (UE) 2016/679.

4. Konkluzje

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, 7 czerwca 2018 r.

BAS-WAPM-1417/18
TRYB PILNY

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Andrzej Matusiewicz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt przewiduje zmiany następujących aktów prawnych:

a) ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, ze zm.; dalej: k.w.);

b) ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186, ze zm.; dalej: u.u.i.);

c) ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz. U. poz. 130; dalej: u.z.u.)

Nowelizacja k.w. przewiduje m.in. zakaz zarządzania wyborów do organów jednostek pomocniczych gmin i wyborów do organów jednostek niższego rzędu oraz referendum lokalnych w dniu, w którym zarządzono wybory do Sejmu, Senatu, Parlamentu Europejskiego i organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Projekt wprowadza określone wyjątki od wspomnianego zakazu (nie dotyczy on w szczególności wyborów do rad dzielnic m.st. Warszawy) (dodawany art. 9a k.w.).

Projekt zakłada ponadto uchylenie przepisów dotyczących prowadzenia w trakcie głosowań transmisji z lokalu wyborczego za pośrednictwem publicznie dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych (uchylane § 7-8 i § 10 w art. 52 k.w.).

Proponowana ustawa rozszerza katalog zadań Państwowej Komisji Wyborczej (dalej: PKW) w sprawach związanych z przeprowadzaniem wyborów. Zgodnie z projektem PKW będzie zobowiązana do prowadzenia wykazu osób, wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a u.u.i. Ponadto, PKW będzie udostępniała dane tych osób komisjom wyborczym rejestrującym listy kandydatów i kandydatów (dodawany pkt 2a w art. 160 § 1 k.w.).

Projekt modyfikuje zasady powoływania urzędników wyborczych. Szef Krajowego Biura Wyborczego będzie mógł powołać wspomnianych urzędników spośród posiadających wykształcenie wyższe: a) pracowników urzędów obsługujących organy administracji rządowej, samorządowej lub jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych; b) innych osób mających co najmniej 5-letni staż pracy we wspomnianych urzędach lub jednostkach (dodawana przesłanka) (zmieniany art. 191c § 1 k.w.). Ponadto, nowelizacja przewiduje, że w przypadku wystąpienia zagrożenia zapewnienia sprawnego funkcjonowania obwodowych komisji wyborczych Szef Krajowego Biura Wyborczego będzie mógł powierzyć, nie dłużej niż na czas wyborów, wykonywanie funkcji urzędnika wyborczego osobie, która nie spełnia wymogu określonego w art. 191b § 1 zdanie drugie (zakaz wykonywania przez urzędnika wyborczego swojej funkcji w gminie, na obszarze której ma miejsce zatrudnienia) lub § 2 k.w. (zakaz pełnienia funkcji urzędnika wyborczego przez osobę ujętą w stałym rejestrze wyborców objętym zakresem działania tego urzędnika) (dodawany art. 191ca k.w.).

Zgodnie z dodawanym art. 21i u.u.i. prezes sądu niezwłocznie przesyła do PKW prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawem oświadczenia lustracyjnego (w celu ujęcia danych tej osoby w wykazie osób, wobec których wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności).

Proponowane zmiany u.z.u. dotyczą postępowania w sprawie wniesienia skargi do PKW na postanowienie komisarza wyborczego w sprawach okręgów wyborczych. Zgodnie z nowelizacją na postanowienie PKW będzie przysługiwało prawo wniesienia skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego (zmieniany art. 5 pkt 110 u.z.u.). Zgodnie z treścią obowiązującego przepisu u.z.u. na postanowienie PKW będzie przysługiwało prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego, zaś od orzeczenia sądu administracyjnego będzie przysługiwało prawo wniesienia skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Projekt nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Komisijny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt